

اصول و مبانی نظری تکنولوژی آموزشی

همت محمدنژاد

دکترای تکنولوژی آموزشی

عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری

صدیقه صالحی

دکترای تکنولوژی آموزشی

پائیز ۱۳۹۴

سرشناسه: محمدنژاد، همت، ۱۳۵۴-

عنوان و نام پدیدآور: اصول و مبانی نظری تکنولوژی آموزشی / همت محمدنژاد، صدیقه صالحی

مشخصات نشر: قائمشهر: مهرالنبی، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری: ۲۷۲ ص.: مصور، جدول، نمودار.

شابک: ۸-۰۳-۷۹۸۵-۶۰۰-۹۷۸-۲۲۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: تکنولوژی آموزشی

موضوع: برنامه‌ریزی آموزشی

شناسه افزوده: صالحی، صدیقه، ۱۳۵۵-

رده بندی کنگه: ۱۳۹۴ الف ۶۳/۳ LB1۰۲۸

بند-میوئی: ۳۷۱/۳۳

شماره کتابشناسی ملی: ۳۹۷۶۱۴۶

عنوان کتاب: اصول و مبانی نظری تکنولوژی آموزشی

مؤلفان: دکتر همت محمدنژاد عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری، دکتر صدیقه صالحی

طرح جلد: سامره دهقان

ویراستار: سامره دهقان

صفحه آرای: مهدی احمدی‌فر

ناشر: مهرالنبی

نوبت چاپ: پائیز ۱۳۹۴

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۲۰۰۰۰ ریال

شابک: ۸-۰۳-۷۹۸۵-۶۰۰-۹۷۸

چاپ و صحافی: نگار

نشانی انتشارات: قائمشهر، خیابان شهید چمران، کوچه ولیعصر (عج)، پلاک ۲۰

کدپستی: ۴۷۶۵۹۸۶۷۹۶ تلفن: ۰۹۱۱۲۲۶۸۵۵۷

تلفن مؤلف: ۰۹۱۱۲۵۴۰۲۶۸

آدرس الکترونیک: mehronnabi@yahoo.com

هر کار، حرفه و صنعتی، تکنولوژی مخصوص به خود را دارد. ما می‌توانیم از تکنولوژی‌های مختلف حرف بزنیم، مثل تکنولوژی کشاورزی، تکنولوژی معماری، تکنولوژی استخراج نفت و ده‌ها بلکه صدها تکنولوژی دیگر که به حرفه‌های مختلف مربوط می‌شوند.

تکنولوژی آموزشی هم، یکی دیگر از آنهاست که در کار و حرفه آموزش و یاد دادن برای یاد گرفتن استفاده می‌شود. تکنولوژی آموزشی مانند هر علم دیگر، برای تولید محصولات خود که همانا روش‌ها و ابزارهایی برای بهبود و تسهیل یادگیری است، از عناصری کمک می‌گیرد که آنها، کامل یکدیگرند و بدون یکی از آنها، تکنولوژی آموزشی کامل نخواهد بود. بنابراین تکنولوژی آموزش، تنها به کارگیری وسایل و ابزار یا دستگاه‌ها یا استفاده از یافته‌های تحقیقات در زمینه تئوری یادگیری نیست. بلکه، با بهره‌گیری از یافته‌های تمام علوم به حل مسایل آموزشی اقدام می‌کند. بدیهی است استفاده از یافته‌های علمی که با آموزش، ارتباط نزدیک‌تر و مستقیمی دارند (مانند تئوری‌های روان‌شناسی تربیتی یا تئوری‌های یادگیری)، بیش از علوم مانند بیولوژی، گیاه‌شناسی و غیره می‌باشد.

باتوجه به این توصیف تکنولوژی آموزش، در این راهبردهایی بهره می‌برد که برای حل مسائل آموزشی در سطح کاربردی به کار می‌رود. بنابراین، در هر رشته‌ی علمی، تکنولوژی قدم به قدم همراه با پیشرفت و توسعه‌ی آن علم حرکت می‌کند. نیاز بشر به حل مشکلات زندگی اجتماعی، همواره او را وادار می‌سازد تا فاصله‌ی این دو دانش را کمتر کند. کتاب حاضر که حاصل سال‌های متمادی مطالعه و تدریس نگارندگان است، بر مبنای مبانی نظری تکنولوژی آموزشی در هفت فصل تدوین شده است. فصل اول تحت عنوان کلیات تکنولوژی آموزشی، حاوی مباحثی مانند تعریف آموزش، تکنولوژی آموزشی، تکنولوژیست آموزشی، تاریخچه، اهداف و فواید این علم و ... است. در فصل دوم پس از بیان مفهوم الگو و الگوهای آموزشی به بررسی چند نمونه از الگوهای آموزشی - که برای موقعیت‌ها و محیط‌های مختلف عرضه شده - پرداخته شده است. این مبحث از مباحث بسیار مهم در طراحی و تهیه‌ی برنامه‌های آموزشی و از اولین گام‌هایی است که باید تکنولوژیست آموزشی بردارد. در فصل سوم مبحث نیاز، سنجش نیازها، نیازسنجی آموزشی و همچنین تحلیل موضوع یا تحلیل آموزشی بیان شده است. فصل چهارم به طراحی آموزشی اختصاص دارد که در آن از مفهوم طراحی

آموزش و هم چنین هدف‌های آموزشی و طبقه‌بندی آن از دیدگاه‌های مختلف سخن به میان آمده است که در پایان این فصل نیز به مفهوم نظریه و انواع نظریه‌های آموزشی اشاره شده است. فصل پنجم رسانه‌های آموزشی است که در آن به بیان مفهوم رسانه، رسانه آموزشی، وسایل کمک آموزشی، نقش حواس در یادگیری و مباحثی از این دست پرداخته‌ایم. فصل ششم راهبردهای آموزشی را به همراه مفهوم و انواع آن که به تفصیل بیان شده مورد بحث قرار داده است و نهایتاً در فصل هفتم ارزشیابی، ارزشیابی آموزشی و کارکردهای آن بیان شده است. البته در پایان این فصل چند نمونه الگوی ارزشیابی مانند الگوی ارزشیابی سیپ، چهارسطحی دونالد کرک، پات بک و الگوی عمومی ارزشیابی فردانش و ... نیز به تفصیل بیان شده است. امید است بحث یادشده مورد توجه جویندگان دانش و دانشجویان عزیز قرار گیرد.

همت محمدنژاد و صدیقه صالحی

فصل اول: کلیات تکنولوژی آموزشی

۱۷	مقدمه
۱۸	تاریخچه تکنولوژی آموزشی
۲۰	تاسیس گرایش تکنولوژی آموزشی برای اولین بار در ایران، سال ۱۳۷۲
۲۲	تاسیس انجمن فناوری آموزش ایران در سال ۱۳۹۳
۲۳	تاریخچه استفاده از ابزار و وسایل آموزشی در ایران
۲۵	سیر تحول رشته تکنولوژی آموزشی در مغرب زمین
۲۵	کشورهای در حال توسعه، تکنولوژی‌های نوین اطلاعات و ارتباطات
۲۷	تکنولوژی
۲۸	تعریف کلمه تکنولوژی به روشی گرفته شده در اصطلاح تکنولوژی آموزشی
۲۹	وضعیت کنونی تکنولوژی در کشورهای ایران
۲۹	آموزش
۳۱	تکنولوژی آموزشی
۳۴	اهداف تکنولوژی آموزشی
۳۵	معلمان و تکنولوژی آموزشی
۳۶	مهندسی آموزشی
۳۶	تکنولوژی آموزشی و مهندسی آموزشی
۴۰	مهندسی دانش
۴۱	تکنولوژیست آموزشی
۴۱	صلاحیت‌های حرفه‌ای تکنولوژیست آموزشی
۴۳	مفاهیم و اصطلاحات رایج در تکنولوژی آموزشی
۴۶	ماهیت رشته تکنولوژی آموزشی
۵۱	جمع‌بندی از رویکردهای یادگیری و تاثیرشان بر تکنولوژی آموزشی
۵۲	ارتباط با سایر رشته‌ها
۵۷	حیطه‌های کاربردی تکنولوژی آموزشی

۶۱	 دستاوردهای رشته تکنولوژی آموزشی
۶۲	 فواید تکنولوژی آموزشی
۶۳	 مزایای استفاده از تکنولوژی آموزشی در آموزش و پرورش
	<u>فصل دوم: الگوهای آموزشی</u>
۶۷	 مقدمه
۶۸	 الگو
۶۸	 الگوهای آموزشی
۶۹	 انواع الگوهای آموزش
۶۹	 الگوی کمپ
۷۲	 الگوی انستیتیوی توسعه آموزشی
۷۴	 الگوی آموزش معیاری
۷۵	 الگوی اطمینان بخش (آشور)
	<u>فصل سوم: نیاز و نیازسنجی و تحلیل موضوع</u>
۸۳	 مقدمه
۸۴	 سنجنش نیازها
۸۵	 تعریف نیاز
۸۶	 نیازسنجی آموزشی
۸۶	 تفاوت نیازهای آموزشی و سنجنش نیازها
۸۶	 فرآیند سنجنش نیازها
۸۷	 انواع نیاز و منابع داده‌ها
۸۷	 الگوها و روش‌های نیاز سنجنی آموزشی
۸۸	 الگوی کلاین
۸۸	 الگوی کافمن و هرمن
۸۸	 الگوی اتحادیه نظام آموزشی
۸۸	 الگوی تحلیل وظیفه

۸۸	الگوی تحلیل نیازهای یادگیری.....
۸۹	مراحل اجرای نیازسنجی آموزشی.....
۹۲	تحلیل آموزش.....
۹۲	تحلیل موضوع.....
	<u>فصل چهارم: طراحی آموزشی و استراتژی آموزشی</u>
۱۰۱	مقدمه.....
۱۰۱	طراحی آموزشی.....
۱۰۳	فواید طراحی آموزشی.....
۱۰۹	انواع طبقه‌بندی هدف‌های آموزشی.....
۱۱۰	طبقه‌بندی هدف‌های آموزشی بر مبنای.....
۱۱۰	طبقه‌بندی هدف‌های آموزشی بر مبنای.....
۱۱۳	طبقه‌بندی هدف‌های آموزشی بر مبنای.....
۱۱۶	طراحی آموزش.....
۱۱۶	عوامل تأثیرگذار بر عملکرد طرح آموزش.....
۱۱۷	ماهیت ارائه.....
۱۱۷	منابع موجود.....
۱۱۷	مراجع و متخصص موضوع درسی.....
۱۱۷	محیط کاری در سازمان تجاری.....
۱۱۷	محیط آموزش عالی.....
۱۱۸	تهیه آموزش برای شخص ثالث.....
۱۱۸	آمادگی برای شغل.....
۱۱۸	مدیریت زمان.....
۱۱۹	مهارت رایانه‌ای.....
۱۱۹	مهارت‌های فرآیند گروهی.....
۱۱۹	همکاری با کارکنان بخش پشتیبانی.....

صفحه	عنوان
۱۱۹	همکاری با متخصصان تولید رسانه.....
۱۱۹	هنرمند گرافیکست.....
۱۲۰	فیلمنامه نویس.....
۱۲۰	کارکنان تولید تصاویر ویدئویی.....
۱۲۰	عکاسان.....
۱۲۰	برنامه نویسان و طراحان چندرسانه‌ای.....
۱۲۰	مدیران شبکه.....
۱۲۰	همکاری با روزشیاپ.....
۱۲۰	همکاری با متخصصان موزیک درسی.....
۱۲۱	نظریه.....
۱۲۱	نظریه‌های طراحی آموزشی.....
۱۲۳	نظریه الگوهای طراحی آموزشی مبتنی بر یادکرد سیستمی.....
۱۲۳	نظریه نمایش اجزاء (الگوی طراحی مریین).....
۱۳۲	نظریه طراحی آموزشی شرح و بسط رایگلوث.....
۱۳۳	مؤلفه‌های راهبردی نظریه شرح و بسط.....
۱۳۸	طراح آموزش و سیستم‌های مدیریت فرآیند یادگیری در فضای مجازی.....
۱۴۰	استراتژی آموزشی.....
۱۴۱	عناصر استراتژی آموزشی.....
۱۵۸	ایجاد استراتژی.....
۱۶۲	نتیجه‌گیری.....
۱۶۲	نمونه پروژه‌ی ایجاد استراتژی آموزشی.....
	<u>فصل پنجم: رسانه‌های آموزشی</u>
۱۶۷	مقدمه.....
۱۶۸	رسانه.....
۱۶۸	رسانه آموزشی.....

۱۶۸	وسایل کمک آموزشی
۱۶۹	معیارهای انتخاب وسایل کمک آموزشی
۱۶۹	ویژگی‌های آموزشی وسیله
۱۶۹	ویژگی‌های فنی وسیله
۱۷۰	شرایط و امکانات اجرایی
۱۷۱	انواع وسایل آموزشی
۱۷۱	تفاوت رسانه آموزشی با وسایل کمک آموزشی
۱۷۳	طبقه‌بندی رسانه‌های آموزشی
۱۷۵	نقش حواس در یادگیری
۱۷۷	نقش مواد و وسایل آموزشی در تدریس و یادگیری
۱۷۹	دلایل آشنا بودن رسانه برای مغز
۱۸۰	ویژگی‌های یک رسانه آموزشی مناسب
۱۸۲	اصول انتخاب رسانه
۱۸۲	الگوی استفاده از رسانه‌های آموزشی در تدریس
۱۸۶	رسانه‌های نوین آموزشی
۱۸۶	چندرسانه‌ای‌های آموزشی
۱۹۰	کاربردهای چند رسانه‌ای‌ها
۱۹۱	شبیه‌سازی
۱۹۲	شبیه‌سازی‌های آموزشی
۱۹۳	انواع شبیه‌سازی‌ها
۱۹۶	آموزش از طریق شبکه جهانی اینترنت
۱۹۸	کتاب‌های الکترونیکی
۱۹۹	انواع کتاب‌های الکترونیکی
۲۰۰	مزایا و ویژگی‌های کتاب‌های الکترونیکی
۲۰۲	کتابخانه دیجیتال

صفحه	عنوان
۲۰۲	کتابخانه مجازی.....
۲۰۵	تفاوت کتابخانه مجازی و کتابخانه دیجیتالی.....
	<u>فصل ششم: راهبردهای آموزشی</u>
۲۰۹	مقدمه.....
۲۱۰	راهبردهای یادگیری.....
۲۱۳	انواع راهبردهای یادگیری.....
۲۱۵	راهبردهای حکم و تمرین پایه.....
۲۱۵	راهبردهای حکم و تمرین پیچیده.....
۲۱۶	راهبردهای سازماندهی پایه.....
۲۱۶	راهبردهای سازماندهی پیچیده.....
۲۱۹	راهبرد تبدیل واژه به نقشه.....
۲۲۰	راهبرد انجام تکالیف درسی.....
۲۲۱	راهبرد موازی.....
۲۲۲	آموزش خصوصی راهبردی.....
۲۲۳	راهبرد تفسیر و ترجمه.....
۲۲۵	راهبرد تعریف واژه.....
۲۲۶	نتایجی از یافته‌های جدید در زمینه‌ی تاثیر راهبردهای یادگیری.....
	<u>فصل هفتم: ارزشیابی</u>
۲۳۱	مقدمه.....
۲۳۲	ارزشیابی.....
۲۳۳	تعاریفی از ارزشیابی آموزشی.....
۲۳۴	کارکردهای ارزشیابی آموزشی.....
۲۳۵	چارچوب کلی ارزشیابی آموزشی.....
۲۳۵	چارچوب الگوهای ارزشیابی آموزشی.....
۲۳۷	الگوی ارزشیابی سیپ (CIPP).....

۲۳۸	الگوی چهارسطحی دونالد کرک پاتریک
۲۴۰	الگوی عمومی ارزشیابی
۲۴۹	اهداف ارزشیابی
۲۴۹	انواع ارزشیابی
۲۵۰	رابطه بین ارزشیابی تکوینی، تراکمی و تأییدی (شباهت‌ها و تفاوت‌ها)
۲۵۰	در فرآیندم و فرآورده‌ها
۲۵۱	در زمان آزمون
۲۵۱	موقعیت اجرای ارزشیابی
۲۵۱	ابزارهای اندازه‌گیری پیشنهادی برای سنجش بازده‌های دیگر
۲۵۱	روایی و پایایی آزمون
۲۵۱	روایی یا قابلیت اعتبار
۲۵۴	پایایی
۲۵۵	برآورد پایایی
۲۵۷	سخن پایانی
۲۵۹	منابع
۲۶۹	واژه نامه انگلیسی به فارسی